

ULCINJ

u povodu 100 — godišnjice oslobođenja 1880 — 1980

Prema tradiciji koju iznosi Plinije, Ulcinj su osnovali Kolhidani s Crnog mora u vrijeme ekspedicije Jasonovih Argonauta. U antičko doba javlja se pod imenom KOLHINIUM, kasnije OLCINIUM. Naseljen Ilirima, 168. g. dolazi pod vlast Rimljana. U srednjem vijeku priznaje vlast Bizanta. Ušavši u XI stolj. u sastav Zete, od god. 1183. je pod Nemanjićima. Prvo privremena, a od 1396. stalna je prijestolnica Balšića.

Grad Ulcinj je već tada imao relativno jaku trgovačku flotu i razvijen obrt, trgovinu i ribarstvo. God. 1426. zauzeli su ga Mlečani, a 1571. Turci. U to vrijeme Eulj-Ali (Uluž Alija), turski potkralj Alžira, naselio je u Ulcinj 400 svojih gusara. Otada postaje jako pomorsko i gusarsko uporište. Ulcinjanski gusari svojim fustama, brigantinima i fregatama operiraju po Jadranu k Mediteranu, često u suradnji s berberskim gusarima. Prema potrebi bore se i u sastavu turske ratne flote. Razdoblje njihove najjače gusarske aktivnosti je XVII stoljeće: 1624. g. napadaju i haraju Perast; 1638. operiraju duž čitave dalmatinske obale, a 1654. stradaju od njih Vis, Korčula i Hvar; 1659. pljačkaju okolinu Zadra; 1672. okolicu Bakra i Rijeke. Dolaze i do italijanskih obala.

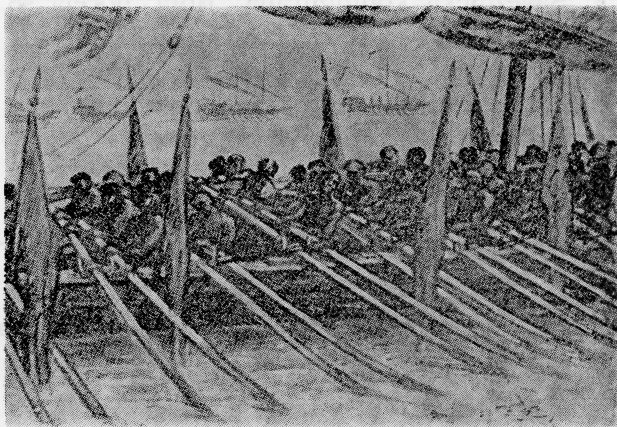
Venecija je poduzimala mjere protiv njih, ali bez rezultata. Od 1772. njihova agresija počinje postepeno opadati zbog sve češćih obećanja Porte da će ih likvidirati. Prvi jači i osjetniji udarac službene Turske slijedio je spomenute 1772. g. kada je Sulejman paša skadarski doplovio u Ulcinj da spali gusarske brodove; djelomično je uspio, jer su neki pobjegli u Afriku, a drugi se nalazili izvan ulcinjske luke. Ipak gusarski podvizi Ulcinjana, s kraćim prekidima, traju do Bečkog kongresa (1815).

Od polovine XVIII st. ulcinjski jedrenjase preorijentiraju na trgovinu. Njihovi brodovi plove izvan Gibraltara i stižu i do Konga, trgujući između ostalog i robovima. Prilikom oslobođenja (1880) Ulcinj je posjedovao oko 150 jedrenjaka.

U oslobodilačkom ratu s Turskom (1876—1878) crnogorska vojska, poslije pobjeda na kopnu, izbila je na morsku obalu i počela opsjedati Bar 11. XI 1877. Glavnu borbu vodila je crnogorska artiljerija. Ona je držala pogodne strateške pozicije i dužim dometom svojih topova uspješno gađala turske ratne brodove i onemogućavala svaku njihovu pomoć opsjednutom gradu, naročito iskrcavanje pješadije namijenjene obrani Bara. Tako je 10. I 1878. grad bio prisiljen na predaju. Sta-

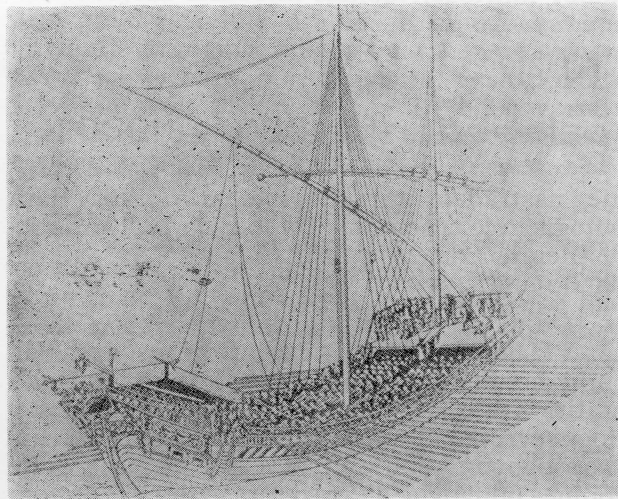
nje nastradale turske flote u obrani Bara omogućio je crnogorskoj vojsci da 16. I. oslobodi Ulcinj, i da 26. i. mj. stigne do Sv. Nikole na Bojani.

Odlukom Berlinskog kongresa (16. VI — 13. VII 1878) bio je Crnoj Gori osporen Ulcinj i dio primorja do Bojane, koji su se morali vratiti Turskoj. Porta je vješto koristila neslogu evropskih velesila — potpisnica Berlinskog ugovora (dalje: B. u.), pa je pune dvije godine odugovlačila razgraničenje sa Crnom Gorom. Prvo, odbila je da preda Crnoj Gori Plav i Gusinje, zatim Kučku krajinu. Ovakvi postupci Turske prema odredbama B. u. doveli su velike sile do sporazuma da se Crnoj Gori ponude Ulcinj i primorje do Bojane. Videći da Porta oklijeva da se i ovome pokori, Vlada Engleske je predložila da se obrazuje Međunarodna flota koja će jednom kolektivnom pomorskom blokadom prisiliti Tursku

da Ulcinj preda Crnoj Gori. Ovaj projekat je bio ubrzo realiziran. Prvo okupljanje međunarodnih flotnih jedinica bilo je u Brindiziju, a drugo u Gružu. Svega 23 ratna broda pod zastavama: Austrije, Rusije, Engleske, Italije, Njemačke i Francuske. Za glavnog komandanta ove flote bio je izabran engleski vice-admiral Seymour. U danima 5. do 10. oktobra (1880) 14 ratnih brodova iz luke Gruž uplovili su u Bokokotorski zaljev i usidrili se u Tivatskom bazenu — od luke Tivat prema Bašiću.

I pored ovoga Turska je odugovlačila s predajom Ulcinja, zato je engleski ministar Gladstone predložio da se Međunarodna flota iz Boke uputi prema Smirni, da blokira ovu luku sve dok Turci ne izvrše predaju Ulcinja. Porta, videći da ne smije dalje odugovlačiti, postavila je za guvernera Skadarskog vilajeta, dotadašnjeg guvernera Soluna, Derviš-pašu s

tim da odmah izvrši predaju Ulcinja. S brodovima **Staboul i Medžidije**, koji su doveli 1300 vojnika, doplovio je pod Ulcinj 1. XI. Pošto mu je gradska posada davala otpor, ušao je u grad 23. XI poslije borbe koja je trajala 4 sata. Crnogorske trupe, pod komandom vojvode Boža Petrovića ušle su u Ulcinj 27. novembra 1880.

Saveznička kombinirana flota počela se 5. XII razilaziti iz Boke. Poslije Ulcinja, crnogorske trupe su zaposjele područje do desne obale rijeke Bojane, prema odredbama sila potpisnica B. u. Famosni član 29. ovog ugo-

ra osporavao je Crnoj Gori potpuna suverena prava, i to na poticaj Austro-Ugarske kojoj su prepustili nadzor i kontrolu nad obalnim dijelom od Bara do Bojane. Ovo je trajalo do 1908. godine kada je Austro-Ugarska vlada, posredovanjem sila potpisnica B. u. (Rusije, Engleske, Francuske, Njemačke i Italije) pristala da se ukine čl. 29 B. u. i kneževina Crna Gora postala je suverena pomorska država.

Od 1880. god. oko 90 ulcinjskih jedrenjaka nastavilo je ploviti pod crnogorskom zastavom. Iz Albanije su izvozili drvo i drveni ugallj u Italiju, Maltu, Tripolis i Egipat, a vraćali se sa teretom soli za Crnu Goru. Brodovi obalne plovidbe odlazili su do Rijeke, Trsta i Venecije; izvozili su drvo, ugljen, maslinovo ulje, kožu, duhan, sušenu ribu i ljekovito bilje, a iz Trsta dovozili u Crnu Goru brašno i ostale prehrambene artikle i raznu industrijsku robu,

Propast ulcinjskih jedrenjaka uslijedila je nešto kasnije nego u ostalim našim pomorskim naseljima. Konačan kraj ulcinjskih jedrenjaka bio je u prvom svjetskom ratu (1914-1918).

Između dva rata Ulcinj je počeo razvijati turističku privredu. Uspjesi nijesu izostali, jer je do danas među najrazvijenijima turističkim područjima naše obale. Nije zatajila ni aktivnost ulcinjskih pomoraca, koji su sudionici obnove pomorstva na Crnogorskom primorju, naročito izgradnje i razvoja luke Bar i barskog brodarstva.

Izdavač i potpisnici Društvenog dogovora o izlaženju časopisa

«N A Š E M O R E»

Socijalistički savez radnog naroda — Dubrovnik

Klub pomoraca »Miho Pracat« — Dubrovnik

Samoupravna interesna zajednica za kulturu

općine Dubrovnik

Skupština općine Dubrovnik

Atlantska plovidba — Dubrovnik

Poduzeće Luke — Dubrovnik

Mediteranska plovidba — Korčula

Društvo za proučavanje i unapređenje pomorstva Jugoslavije u Dubrovniku

ŽELE DA SVI ČITAOCI

**U POTPUNOSTI BUDU ZADOVOLJNI ZNANSTVENIM,
STRUČNIM I ZANIMLJIVIM PRILOZIMA NA
STRANICAMA ČASOPISA »NAŠE MORE«**